משנה

בַּת חָלָל זָכָר, פְּסוּלָה מִן הַכְּהוּנָּה – אסורה להינשא לכהן, ופסול זה של בת חלל נמשך לְעוֹלָם, שאף בנו של החלל דינו כחלל ובתו פסולה לכהונה, וכן בן בנו והלאה עד סוף כל הדורות, כל שהוא זכר בן זכר הרי הוא חלל, ובתו פסולה לכהונה. יִשְׂרְאֵל שֶׁנָּשָׂא לְאִשָּׁה בַּת חֲלָלָה, בִּתּוֹ אינה חללה וּכְשֵׁרָה לִכְהוּנָּה. חָלָל שֶׁנָּשָׂא לאשה בַּת יִשְׂרְאֵל, בִּתּוֹ הנולדת ממנה פְּסוּלָה לִכְהוּנָּה.

המשנה דנה בכשרות בת גר או גיורת לכהונה. דעה ראשונה: רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, בַּת גֵּר זָכָר שנולדה לאחר שהתגייר, אף שאמה ישראלית נחשבת הבת כְּבַת חָלָל זָכָר ופסולה לכהונה.

דעה שניה: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר, בין יִשְׂרְאֵל שֶׁנָּשָׂא גִּיּוֹרֶת, בִּתּוֹ הנולדת ממנה כְּשֵׁרָה לִכְהוּנָּה. וּבין גֵּר שֶׁנָּשָׂא בַּת יִשְׂרְאֵל, בִּתּוֹ כְּשֵׁרָה לִכְהוּנָּה. אֲבָל גֵּר שֶׁנָּשָׂא גִּיּוֹרֶת, בִּתּוֹ פְּסוּלָה לִכְהוּנָּה.

מוסיף רבי אליעזר בן יעקב שדין בת הגר ששנינו, הוא אֶחָד בגֵּר וְאֶחָד בַּעֲבָדִים כנענים מְשׁוּחְרָרִים, גם הם נחשבים כגרים. וַאֲפִילּוּ עַד עֲשָׂרָה דּוֹרוֹת של גרים, או עבדים, בנותיהם פסולות לכהונה, עַד שֶׁתְּהֵא אִמּוֹ של הגר מִיִּשְׂרְאֵל שאז נחשב אף הוא כישראל, ובתו כשרה לכהונה.

דעה נוספת: רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, אַף גֵּר שֶׁנָּשָׂא גִּיּוֹרֶת, בִּתּוֹ כְּשֵׁרָה לִכְהוּנָּה:

גמרא

שנינו במשנה 'בת חלל זכר פסולה מן הכהונה לעולם', שואלת הגמרא: מַאי לְעוֹלָם – לשם מה כתבה המשנה שבת החלל פסולה 'לעולם' עד סוף כל הדורות, הלא ממה שכתבה המשנה שבת חלל פסולה, מובן שפסול זה הוא עד סוף הדורות, שהרי כל זכר הבא מן החלל, הוא חלל, ובתו פסולה. משיבה הגמרא: מַהוּ דְּתֵימָא – היה מקום לומר שפסול זה אינו נמשך לעולם, מִידֵּי דַּהֲוָה אַמְצְרִי וַאֲדוֹמִי – כמו בדין גר מצרי וגר אדומי, שאסורים לבא בקהל ישראל, מַה לְהָלָן בפסול 'מצרי' ו'אדומי' האיסור ניתר לְאַחַר שְׁלֹשָׁה דּוֹרוֹת, שדור שלישי לגר מצרי או גר אדומי מותר לישא בת ישראל או להנשא לבן ישראל, אַף כָּאן בחלל נַמִּי – גם כן יהא ניתר האיסור לְאַחַר שְׁלֹשָׁה דּוֹרוֹת ובתו לא תיפסל, קָא מַשְׁמַע לָן שפסול חלל נמשך לעולם: שנינו במשנה יִשְׂרְאֵל שֶׁנָּשָׂא חָלָלָה בתו כשירה לכהונה:

מבררת הגמרא מהו המקור לדין זה שחללה אינה פוסלת את בתה. שואלת הגמרא: מָנָא הָנֵי מִילֵּי. משיבה הגמרא: אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן, נֶאֱמַר כָּאן לענין 'חילול' (ויקרא כא טו) 'וְלֹא יְחַלֵּל זַרְעוֹ בְּעַמָּיו' שלא ישא אשה האסורה לו ויחלל את זרעו הנולד ממנה, וְנֶאֱמַר לְהָלָן לענין איסור טומאת כוהנים למת (שם כא ד) 'לֹא יִטַּמָּא בַּעַל בְּעַמָּיו' שהכהן לא יטמא לאשתו האסורה עליו ויתעסק בקבורתה. ולומדים בגזירה שוה 'בְּעַמָּיו', 'בְּעַמָּיו', מַה לְהָלָן לענין איסור טומאה, רק זְכָרִים מוזהרים על כך וְלֹא נְקֵבוֹת, שנאמר (שם כא א) 'אֱמֹר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן' ודורשים 'בְּנֵי אַהֲרֹן' ולא בנות אהרן, אַף כָּאן פסול 'חילול' נאמר רק לגבי זְכָרִים חללים, וְלֹא לגבי נְקֵבוֹת.

שואלת הגמרא: אֶלָּא מֵעַתָּה – מאחר שאנו ממעטים נקבות מפסול 'חללה', אם כן בְּתּוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל שנולדה לו מהאלמנה תִּישְׁתְּרֵי – תהיה מותרת להינשא לכהן. משיבה הגמרא: מִי כְּתִיב 'בְּנוֹ' – האם התורה כתבה לגבי כהן גדול שנשא אלמנה 'ולא יחלל בנו', שנדייק מכך שבתו מותרת, והלא לשון 'זַרְעוֹ' כְּתִיב, שנאמר (שם כא טו) 'לֹא יְחַלֵּל זַרְעוֹ בְּעַמָּיו', ואם כן כל זרעו של כהן גדול מאשה האסורה לו נפסל ממנה ואף נקבות, ומהגזירה שוה הבאה למעט נקבות, נלמד רק שבת בתו של המחלל אינה נפסלת.

שואלת הגמרא: כיון שהגזירה שוה באה למעט נקבות מפסול חללות, אם כן גם בַּת בְּנוֹ של המחלל תִּישְׁתְּרֵי – תהיה מותרת לכהן, שאף אותה יש ללמוד מהגזירה שוה כמו בת בתו. עונה הגמרא: כְּתִיב 'לֹא יְחַלֵּל זַרְעוֹ', ומשמעות התיבה 'זרעו' היא 'הזרע של האב', נמצא שבתיבה זו כללה התורה גם את האב עצמו וגם את זרעו, וּמַקִּישׁ הפסוק בתיבה זו את זַרְעוֹ לוֹ, ללמדינו מַה הוּא – המחלל, בִּתּוֹ פְּסוּלָה לכהונה, אַף בְּנוֹ, שהוא חלל, בִּתּוֹ פְּסוּלָה.

שואלת הגמרא: אם כן, שמקישים את זרעו אליו, אף בַּת בִּתּוֹ של המחלל תִּיתַּסַּר – תהיה אסורה לכהונה, שהרי אף לגבי בתו של המחלל יש להקיש כן, מה הוא עצמו בתו פסולה, אף בתו [זרעו] תהא בתה פסולה. מיישבת הגמרא: אִם כֵּן, שאף בת בתו אסורה, הַגְּזֵירָה שָׁוָה שקבלנו ללמוד מתיבת 'בעמיו' שנקבות אינן אסורות, מַאי אַהֲנֵי לֵיהּ – מה הועילה לנו, ולכן כדי לקיים גם את ההיקש וגם את הגזירה שוה יש לומר שבת בנו אסורה משום ההיקש, ובת בתו מותרת משום הגזירה שוה. שנינו במשנה חָלָל שֶׁנָּשָׂא בַּת יִשְׂרְאֵל בִּתּוֹ פְּסוּלָה לכהונה:

שואלת הגמרא: הָא תָּנָא לֵיהּ רֵישָׁא – הלא כבר שנה התנא ברישא שבַּת חָלָל זָכָר פְּסוּלָה מִן הַכְּהוּנָּה לְעוֹלָם, ומשמע שהבת פסולה אף כשהחלל נשא בת ישראל. משיבה הגמרא: אַיְידִי דְּתָנָא רֵישָׁא – אגב כך ששנה התנא ברישא של הדין השני במשנה שיִשְׂרְאֵל שֶׁנָּשָׂא חֲלָלָה בתו כשירה, תָּנָא נַמִּי סֵיפָא – שנה גם בסיפא של דין זה את האופן ההפוך, שהוא חָלָל שֶׁנָּשָׂא בַּת יִשְׂרְאֵל, שבתו פסולה. התבאר במשנה שבת חלל זכר פסולה לכהונה, עתה מביאה הגמרא דעה המכשירה: מַתְנִיתִין – משנתינו שפוסלת בת חלל אף שאמה כשירה, סוברת דְּלֹא כְּרַבִּי דּוֹסְתַּאי בֶּן יְהוּדָה, דְּתַנְיָא, רַבִּי דּוֹסְתַּאי בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר, כְּשֵׁם שֶׁבְּנֵי יִשְׂרְאֵל הנישאים לחללות הם מְקֻוִּין טָהֳרָה לַחֲלָלוֹת – מטהרים את הבת שתיוולד להכשירה לכהונה, כָּךְ בְּנוֹת יִשְׂרְאֵל הנישאות לחללים הן מְקֻוִּין טָהֳרָה לַחֲלָלִים – מטהרות את הזרע שיוולד לאותו חלל להכשיר את הבת לכהונה.

מבררת הגמרא: מַאי טַעְמַיְיהוּ דְּרַבִּי דּוֹסְתַּאי בְּרַבִּי יְהוּדָה. מבארת הגמרא, אָמַר קְרָא, 'לֹא יְחַלֵּל זַרְעוֹ בְּעַמָּיו' (ויקרא כא טו), וכיון שלא כתוב 'בעמיו' שהוא לשון רבים, שנלמד מכך שגם שכשהם משתי 'עמים' שונים זרעו נתחלל, אלא כתוב ב'עמיו' שהוא לשון יחיד, יש לדרוש שִׁבְּעַם אֶחָד הוּא דְּמֵיחֵל – שכשהוא ואשתו מעם אחד, והיינו כששניהם חללים, אז מתחלל זרעו, אבל בִּשְׁנֵי עַמִּים כשאחד מהם חלל והשני כשר, אֵינוֹ מֵיחֵל את זרעו, ובין כשהאב כשר ובין כשהאם כשרה, הבת מותרת לכהונה.

הגמרא מביאה ברייתא שלומדת מפסוקים שהנישאת לכהן באיסור מתחללת מן הכהונה: תָּנוּ רַבָּנָן, נאמר בפסוק לענין כהן גדול הנושא את אחת הפסולות לו לנישואין, 'לֹא יְחַלֵּל זַרְעוֹ', מבררת הברייתא, אֵין לִי שנתחלל בביאה זו אֶלָּא זַרְעוֹ הנולד מאותה ביאה, אולם הִיא – האשה עַצְמָהּ – שנבעלת לו באיסור מְנַיִן לנו שנעשית חללה. משיבה הברייתא, אָמְרָתָ – יש לדרוש וללמוד זאת מדין כָּל וְחוֹמֶר, מַה זַּרְעוֹ של כהן גדול מאשה הפסולה לו, אף שֶׁהזרע לֹא עָבַר עֲבֵירָה באותה ביאה, מִתְחַלֵּל, אם כן הִיא שֶׁעָבְרָה עֲבֵירָה בביאה זו, שאף האשה מוזהרת שלא להינשא לכהן האסור בה אֵינוֹ דִּין שֶׁתְּהֵא מִתְחַלֶּלֶת מחמת ביאת האיסור.

שואלת הברייתא: הוּא עַצְמוֹ – הכהן שנשא פסולה יוֹכִיחַ שאין הפסול תלוי במה שעוברים עבירה, שֶׁהרי הוא עָבַר עֲבֵירָה, וּבכל זאת אֵין הוא מִתְחַלֵּל וכשר לעבודה אם יגרשה. משיבה הברייתא: אין להוכיח ממה שאין הכהן נפסל, שכן מַה לְּהוּא – לכהן, שֶׁכֵּן אֵין מִתְחַלֵּל בְּכָל מָקוֹם, אף אם בא על שאר נשים האסורות לו, כגון שפחה או זונה, תֹּאמַר בְּהֵיא – באשה שֶׁמִּתְחַלֶּלֶת בְּכָל מָקוֹם שאם נבעלה לאדם הפסול לה נפסלת לכהונה. ולכן תיפסל אף כאן בביאת הכהן גדול, שאף הוא אסור לה.

מביאה הברייתא לימוד נוסף: וְאִם נַפְשֵׁךְ לוֹמַר להשיב על הקל וחומר, הרי שיש מקור נוסף לכך שהיא מתחללת, אָמַר קְרָא 'לֹא יְחַלֵּל זַרְעוֹ', ומלשון 'לֹא יְחוֹלֵל' משמע שהפסוק עוסק בְּזֶה שֶׁהָיָה כָּשֵׁר בתחילה וְנִתְחַלֵּל, וזוהי אשתו, אבל זרעו מעיקרו הוא פסול ואין זו לשון חילול.

מבררת הגמרא: מַאי 'אִם נַפְשֵׁךְ לוֹמַר' – מה יש לנו להשיב על הקל וחומר שמשום כך הוצרכו להביא לימוד מפסוק. מבארת הגמרא: וְכִי תֵּימָא אִיבָּא לְמֵיפְרַךְ – אפשר לפרוך את הקל וחומר מעיקרו,

המשך בעמוד נב

שמה לְזֶרַע שֶׁכֵּן תחילת יְצִירָתוֹ בְּעֲבֵירָה – שהזרע נוצר מביאת איסור, תאמר באשתו שתחילת יצירתה היה בכשרות. ולכן הוסיפה הברייתא שגם יש ללמוד ממה שאָמַר קְרָא ׳לֹא יְחַלֵּל׳ ומשמע לֹא יְחוּלַּל וֶה שֶׁהָיָה כָּשֵׁר וְנִתְחַלֵּל והיינו אשתו. הגמרא מביאה ברייתא המבארת איזו חללה מפורשת בתורה, ואיזו נלמדת מדרשת חכמים: תָּנוּ רַבָּנָן, אֵיזוֹ הִיא חֲלָלָה, כָּל בת שֶׁנּוֹלְדָה מִן הַפְּסוּלִים. מבררת הגמרא: מַאי פְּסוּלִים, אִילֵימָא – אם נאמר שאפילו ישראל שבא על הַפְּסוּלִים לוֹ – שאסורות לו, הולד חלל, אי אפשר לפרש כן שהֲרֵי הַמְּחֻיָּר את גְּרוּשָׁתוֹ אחרי שנישאת לאחר, דִּפְסוּלָה לוֹ, ומכל מקום בָּנֶיהָ – בנותיה מנישואין אלו כְּשֵׁרִים לכהונה, דִּכְתִיב בפרשת ׳מחזיר גרושתו׳ (דברים כד ד) ׳לֹא יוּכַל בַּעְלָהּ הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר שִׁלְּחָהּ לָשׁוּב לְקַחְתָּהּ לִהְיוֹת לוֹ לְאִשָּׁה אַחֲרֵי אֲשֶׁר הֻטַּמְּאָה כִּי תּוֹעֵבָה הוּא׳ וגו׳, ודורשים שדווקא הִיא הגרושה שחזרה לבעלה הראשון תּוֹעֵבָה – תישא בעונש על שעשתה מעשה תועבה, וְאֵין בָּנֶיהָ תּוֹעֵבִים – בבניה אין שום פסול וכשרים אף לכהונה. ונמצא אם כן שישנם הנולדים מאשה אסורה שאינם חללים.מבארת הגמרא: אָמַר רַב יְהוּדָה הָכִי קָאָמַר, אֵיזוֹ הִיא חֲלָלָה, כָּל בת שֶׁנּוֹלְדָה מִן פְּסוּל כְּהוּנָּה – שבא אביה על אשה שאסורה לו רק מחמת שהוא כהן, ונולדה מביאה זו. שואלת הגמרא: וכי רק זו שנּוֹלְדָה מפסול כהונה אֵין – אבן היא חללה, וזו שֶׁלֹּא נּוֹלְדָה מפסול כהונה לֹא, והֲרֵי אַלְמָנָה שנבעלה לכהן גדול וְכֵן גְּרוּשָׁה, או זוֹנָה שנבעלו לכהן הדיוט, דִּלֹּא נּוֹלְדָה מפסול כהונה וְקָא חַזְיָא – ונעשית חֲלָלָה בביאת הכהן שאסור בה. ואם כן אין לפרש שחללה היא דווקא הנולדת מפסול כהונה.

מבארת הגמרא באופן אחר, אָמַר רַבָּה, הָכִי קָאָמַר, אֵיזוֹ היא חֲלָלָה ׳מְוּזֶּכֶרֶת׳ שֶׁלֹּא הָיָה לָהּ שְׁעַת הַכּשֶׁר כְּלָל, כָּל בת שֶׁנּוֹלְדָה מִן פְּסוּל כְּהוּנָּה. מבררת הגמרא: מַאי מְוּזֶּכֶרֶת – מה הכוונה בלשון ׳מוזכרת׳. מבארת הגמרא, אָמַר רַב יִצְחָק בַּר אָבִין הָכִי קָאָמַר, אֵיזוֹ הִיא חֲלָלָה המוזכרת בתורה שֶׁעִיקָּרָהּ מִדִּבְרֵי תּוֹרָה שאמרה (ויקרא כא ז) ׳וַחֲלָלָה לֹא יִקָּחוּ׳ ונלמד ממשמעות הפסוק, וְאֵין צְרִיכִין לְפָרֵשׁ שהיא חללה מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים – מדרשת חכמים שדורשים מהפסוקים, כָּל מי שֶׁנּוֹלְדָה מִן פְּסוּלֵי כְּהוּנָּה, שסתם חללה היא ולד הנולד מביאת פסול כהונה.

הגמרא מביאה ברייתא שדנה במנין החיובים שניתן להתחייב בנשיאת אישה אחת הפסולה לכהונה: תָּנוּ רַבָּנָן, כהן גדול שבא על ׳אַלְמָנָה׳ ׳אַלְמָנָה׳ ׳אַלְמָנָה׳ – אשה שמצד שלושה בעלים שמתו בחייה יש עליה שם אלמנה, אֵינוֹ חַיָּיב מלקות אֶלָּא על אַחַת, וכטעם שיבואר להלן. וכן הבא על ׳גְּרוּשָׁה׳ ׳גְּרוּשָׁה׳ ׳גְּרוּשָׁה׳ – שמצד שלשה בעלים שגירשוה יש עליה שם גרושה, אֵינוֹ חַיָּיב מלקות אֶלָּא על אַחַת. אבל הבא על אשה שהיא אַלְמָנָה וְגְרוּשָׁה וְחֲלָלָה וזֹנָה, בְּזְמַן שֶׁפְּסוּלֵי הכהונה שהזכרנו הֵם בִּכְפִי הַסֵּדֶר שמנינו, שהיתה אלמנה, ונישאת לאחר ונתגרשה, ונישאת באיסור לכהן שבזה נעשית חללה, ואחר כך נבעלה לאחד מן הפסולים או לקרובים בעילת זנות ונעשית זונה, דינו שחַיָּיב מלקות עַל כָּל אַחַת וְאַחַת מעבירות אלו. אבל כשהפסולים נעשו בסדר אחר, שבתחילה זִינְּתָה, ואחרי כן בא עליה כהן וְנִתְחַלְּלָה וְשוב נִתְגָּרְשָׁה וּלבסוף נִתְאַרְמְלָה – נתאלמנה, אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא על עבירה אַחַת, שתתבאר להלן.

הגמרא מבארת את הברייתא: אָמַר מַר, אַלְמָנָה, אַלְמָנָה, אַלְמָנָה, אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא אַחַת, מבררת הגמרא: מַאי אַלְמָנָה, אלמנה, אלמנה, הֵיכִי דָּמֵי – באיזה אופן מדובר כאן, אִילֵימָא – אם נאמר שהכוונה לשלש נשים נפרדות, והיינו שֶׁבָּא עַל אַלְמָנַת רְאוּבֵן, וְעַל אַלְמָנַת שִׁמְעוֹן, וְעַל אַלְמָנַת לֵוִי, אַמַּאי – מדוע אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא על עבירה אַחַת

חֲרֵי נוּפִין מוּחְלָקִים – נפרדים, וכמו כן חֲרֵי שְׁמוֹת מוּחְלָקִים, ששם אלמנה עליה משום ראובן, שמעון ולוי, ומדוע לא יתחייב על כל אחת.

אֶלָּא אם נפרש שֶׁבָּא עַל אַלְמָנָה אַחַת שָׁלֹשׁ בִּיאוֹת זו אחר זו, וכיון שהיא גוף אחד, אינו חייב אלא על אחת, הֵיכִי דָּמֵי, אִי דְּלָא אַתְרוּ [התרו] בֵּיהּ לפני כל ביאה, פְּשִׁיטָא דְּאֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא אַחַת, כיון שיש כאן רק גוף אחד, והתראה אחת, וְאֶלָּא אם מדובר דְּאַתְרוּ בֵּיהּ אַבָּל חֲדָא וַחֲדָא – לפני כל ביאה וביאה, אַמַּאי אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא אַחַת, וְהָתַנְיָן, נָזִיר שֶׁהָיָה שׁוֹתֶה יַיִן כָּל הַיּוֹם כּוּלּוֹ, אך לא התרו בו אלא פעם אחת לפני ששתה, אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא מלקות אַחַת, כיון שההכל נחשב לשתייה אחת ארוכה. אבל אם התרו בו לפני כל שתייה, שֶׁאָמְרוּ לוֹ 'אַל תִּשְׁתֶּה', ושתה, ושוב אמרו לו 'אַל תִּשְׁתֶּה' וְהוּא שׁוֹתֶה, חַיָּיב מלקות עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, כיון שההתראות מחלקות. וכמו כן אם התרו בו לפני כל ביאה, אף באלמנה אחת יהיה חייב שלש.

מבארת הגמרא: לֹא צְרִיכָא, הברייתא מדברת באופן שֶׁהכהן גדול בָּא ביאה אחת עַל אַלְמָנַת רְאוּבֵן, שֶׁהָיְתָה גם אַלְמָנַת שִׁמְעוֹן, וְשֶׁהָיְתָה גם אַלְמָנַת לֵוִי, ומחדשת הברייתא, מַהוּ דְּתֵימָא שמא תאמר, שֶׁהֲרֵי שְׁמוֹת מוּחְלָקִים, אלמנת ראובן, שמעון ולוי, ונחייב אותו שלש מלקיות, קָא מַשְׁמַע לָן גּוּפִים מוּחְלָקִים בְּעִינָן – יש צורך שיהיו הגופים נפרדים כדי לחייב על כל אחד ואחד, וְלֵיכָּא כאן אלא רק גוף אחד. שנינו בברייתא לעיל (ע"א) אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וַחֲלָלָה זוֹנָה בזמן שהם כסדר חייב על כל אחת ואחת. שואלת הגמרא: הַאי תָּנָא זה שבברייתא מַאי קָסָבַר, אִי קָסָבַר שֶׁאִיסּוּר שנוסף עתה חָל עַל אִיסּוּר שכבר קדם לו, ולכך איסורי אלמנה, גרושה, חללה, וזונה, חלים זה על זה, אם כן מדוע הקפידה הברייתא שיחולו דווקא לפי הסדר, הלא אִיפְּכָא נַמֵּי, שבתחילה זינתה ושוב נתחללה וכן הלאה, ילקו על כל איסור ואיסור, שהרי איסור חל על איסור. וְאִי קָסָבַר שֶׁאֵין אִיסּוּר חָל עַל אִיסּוּר, אם כך אֲפִילּוּ אם חלו האיסורים בְּסֵדֶר הַזֶּה שבברייתא נַמֵּי לֹא יילקה אלא על הראשון, שהאיסורים הבאים לא חלים.משיבה הגמרא: אָמַר רָבָא הַאי תָּנָא, אִיסּוּר חָל עַל אִיסּוּר לֵית לֵיהּ, אבל כשהאִיסּוּר השני מוֹסִיף לאסור דבר שהיה מותר מחמת הראשון אִית לֵיהּ – סובר התנא שיחול על הראשון. ולכן דווקא כסדר שבברייתא כל איסור מוסיף על קודמו. שהרי אַלְמָנָה אֲסוּרָה לְכֹהֵן גָּדוֹל, וְשַׁרְיָא – ומותרת לְכֹהֵן הֶדְיוֹט. חַוְיָא לֵהּ – אם נעשית גְּרוּשָׁה, מִינּוֹ – מתוך דְּאִיתּוֹסָפָא לָהּ אִיסּוּרָא – איסור חדש לְגַבֵּי כֹּהֵן הֶדְיוֹט, שמעתה אסורה לו משום גרושה, אִיתּוֹסָפָא לֵהּ אִיסּוּרָא של 'גרושה' גם לְגַבֵּי כֹּהֵן גָּדוֹל, אף שכבר היתה אסורה עליו. וְעַדַיִין שַׁרְיָא – מותרת לְמֵיכַל בִּתְרוּמָה, חַוְיָא לֵהּ – אם נעשית חֲלָלָה, מִינּוֹ דְּאִיתּוֹסָפָא אִיסּוּרָא משום חללה לְמֵיכַל בִּתְרוּמָה, אִיתּוֹסָפָא אִיסּוּרָא גם לְגַבֵּי כֹּהֵן גָּדוֹל שילקה עליה אף משום חללה.שואלת הגמרא: אֶלָּא זוֹנָה שנקטה הברייתא בסוף, מַאי אִיסּוּר מוֹסִיף אִית בָּהּ שלא היתה אסורה קודם לכן. מיישבת הגמרא: אָמַר רַב חָנָא בַּר רַב קָטִינָא, הוֹאִיל וְשֵׁם זְנוּת פּוֹסֵל בְּיִשְׂרָאֵל שאם אשתו זינתה נאסרת על בעלה, אף שכאן אין הזנות תחת בעלה, כיון שמצינו ששם 'זנות' מוסיף לאסור, חל הוא בנוסף לשאר איסורים השייכים בכהנה.

הגמרא מביאה ברייתא בענין איסור חל על איסור באיסורי כהונה: תָּנֵי תַּנָּא קַמֵּיהּ דְּרַב שֵׁשֶׁת, נאמר בכהן גדול (ויקרא כא יג, יד) 'וְהוּא אִשָּׁה בִּבְתוּלֶיהָ יִקָּח', 'אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וְחֲלָלָה זוֹנָה אֶת אֵלֶּה לֹא יִקָּח'. לומדת הברייתא, כָּל שֶׁהוּא בְּ'יִקָּח' – כל הראויה לכהן גדול, הֲרֵי הוּא בָּאיסור 'לֹא יִקָּח' כשהיא אלמנה, אבל כָּל שֶׁאֵינוֹ בְּ'יִקָּח', שאסורה לו משום איסור אחר, אֵינוֹ בָּאיסור 'לֹא יִקָּח' כשתהיה אלמנה. שלכן נסמכו שני פסוקים אלו זה לזה ומכאן שאיסור אלמנה נאמר רק בראויה לכהן פָּרַט לְכֹהֵן גָּדוֹל שֶׁבָּא עַל אֲחוֹתוֹ אַלְמָנָה, שכיון שאסורה עליו משום אחותו, לא חל עליה איסור אלמנה.

אָמַר לֵיהּ רב ששת, דְּאָמַר לָךְ בברייתא זו, מַנִּי – כמו מי סובר, בהכרח בשיטת רַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא, דְּאָמַר אֵין אִיסּוּר חָל עַל אִיסּוּר. דְּתַנְיָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, אדם הָאוֹכֵל נְבֵילָה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים פָּטוּר מכרת שיש על האוכל ביום הכיפורים, שאין איסור יום הכיפורים חל על איסור נבילה הקודם, וכמו כן אין איסור אלמנה חל על איסור אחותו הקודם. דְּאִי נאמר שברייתא זו בשיטת רַבָּנָן, הָא אָמְרֵי שאִיסּוּר חָל עַל אִיסּוּר, ומדוע לא יחול איסור אלמנה על איסור אחותו.הגמרא דוחה: אֲפִילּוּ תֵּימָא שברייתא זו רַבָּנָן, כיון שכִּי אָמְרֵי רַבָּנָן שאִיסּוּר חָל עַל אִיסּוּר, הֲנֵי מִילֵּי – זה דווקא בְּאִיסּוּר חָמוּר [יום הכיפורים שהוא בכרת] עַל אִיסּוּר קַל [נבילה שהוא רק בלאו], אֲבָל אִיסּוּר קַל [אלמנה שהוא רק בלאו] עַל אִיסּוּר חָמוּר [אחותו שהוא בכרת] לֹא חָיֵיל גם לרבנן, ואינה אסורה עליו אלא משום אחותו.

דעה נוספת להעמיד את הברייתא: אִיבָּא דְּאָמְרֵי, הָא מַנִּי – ברייתא זו שלא חל איסור אלמנה על איסור אחותו, ודאי מדברי רַבָּנָן הִיא, דְּאָמְרֵי שאִיסּוּר חָל עַל אִיסּוּר, ולכך הוצרכה הברייתא ללמוד זאת מפסוק, וְהטעם שאינו חל, כיון דכִּי אָמְרֵי רַבָּנָן אִיסּוּר חָל עַל אִיסּוּר הֲנֵי מִילֵּי – זה דווקא בְּאִיסּוּר חָמוּר עַל אִיסּוּר קַל, אֲבָל אִיסּוּר קַל עַל אִיסּוּר חָמוּר, לֹא חָיֵיל, ולכך איסור אלמנה שהוא קל לא חל גם לשיטת חכמים. וכך מסתבר, כיון דְּאִי ברייתא זו רַבִּי שִׁמְעוֹן היא, יש להקשות, הַשְׁתָּא לרבי שמעון אִיסּוּר חָמוּר [יום הכיפורים] עַל אִיסּוּר קַל [נבילה] לֹא חָיֵיל, אִיסּוּר קַל [אלמנה] עַל אִיסּוּר חָמוּר [אחותו] מִיבַּעְיָא – האם צריך להשמיענו על ידי לימוד מפסוק שלא יחול. ומזה יש להוכיח שהברייתא בשיטת חכמים, ובאה להשמיע שבאופן כזה מודים חכמים לרבי שמעון.

דוחה הגמרא: יתכן שהברייתא כרבי שמעון, והוצרכה הברייתא לחדש שאלמנה לא יחול על אחותו, כיון שמַּהוּ דְּתֵימָא – היינו סבורים לומר אִיסּוּר כְּהוּנָּה שַׁאנִי – שונה משאר איסורים, שהוסיפה התורה מצוות שנוהגות רק בכהנים, ואף רבי שמעון מודה שחל על איסור אחר שאינו של כהונה, קָא מַשְׁמַע לָן שאף איסור כהונה אינו חל על איסור אחר.

הגמרא מברר מאיזה איסורי ביאה נעשית האשה חללה: אָמַר לֵיהּ רַב פָּפָּא לְאַבַּיֵי, דבר זה פשוט שיִשְׂרְאֵל הַבָּא עַל אֲחוֹתוֹ, זוֹנָה מַשְׁוֵי לָהּ – עושה אותה לזונה בביאתו, אמנם אני מסתפק האם גם חֲלָלָה מַשְׁוֵי לָהּ בביאתו, אוֹ לֹא מַשְׁוֵי לָהּ. מִי אֲמַרִינַן קָל וָחוֹמֶר, שאם מֵחַיֵּבֵי לַאוִין לחוד, כאלמנה וגרושה, חַוְיָא חֲלָלָה, אם כן מֵחַיְּבֵי כְּרֵיתוּת כגון הבא על אחותו שהוא בכרת לֹא כָּל שֶׁכֵּן שתיעשה חללה. אוֹ דִּילְמָא שאֵין נעשית חֲלָלָה אֶלָּא מֵהאסור בה משום אִיסּוּר כְּהוּנָּה. אָמַר לֵיהּ אביי, אֵין (אִיסּוּר) חֲלָלָה אֶלָּא מֵאִיסּוּר כְּהוּנָּה בִּלְבָד.מביאה הגמרא מקור לדינו של אביי: אָמַר רָבָא, מְנָא הָא מִילְּתָא דְּאָמוּר רַבָּנָן אֵין חֲלָלָה אֶלָּא מֵאִיסּוּר כְּהוּנָּה. דְּתַנְיָא, נאמר בכהן גדול (ויקרא כא יד) 'אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וְחֲלָלָה זוֹנָה אֶת אֵלֶּה לֹא יִקָּח'. מברכת הברייתא, לֹא יֹאמַר הפסוק איסור גְּרוּשָׁה בְּכֹהֵן גָּדוֹל, וְיִתֵּיתֵי – ונלמד זאת בְּקַל וָחוֹמֶר מִכֹּהֵן הֶדְיוֹט, וַאֲנָא אֲמִינָא ללמוד כך, הַשְׁתָּא לְכֹהֵן הֶדְיוֹט גרושה אֲסוּרָה, לִכשנעשה כֹּהֵן גָּדוֹל' מִיבַּעְיָא – האם צריך פסוק שעדיין הוא אסור בה. וכיון שכן, לָמָּה נֶאֱמְרָה איסור גרושה בפסוק. אלא ללמדנו שכֻּשֵּׁם שֶׁחֲלוּקָה גְּרוּשָׁה בלאו נפרד מִזּוֹנָה וַחֲלָלָה, שכלולות שניהן בלאו אחד בְּכֹהֵן הֶדְיוֹט, כָּךְ חֲלוּקָה גרושה בְּכֹהֵן גָּדוֹל לענין שילקו עליה בפני עצמה, אף שבכהן גדול היא כלולה בלאו אחד עם שאר הפסולות.

שואלת הגמרא: הלא שֶׁכֵּן שכהן גדול ילקה על גרושה בפני עצמה, וכי מִיגְּרַע גָּרְעָה במה שנעשה כהן גדול. משיבה הגמרא: אֶלָּא כך כוונת הברייתא, כֻּשֵּׁם שֶׁחֲלוּקָה גְּרוּשָׁה מִזּוֹנָה וַחֲלָלָה בְּכֹהֵן הֶדְיוֹט, ולוקים עליה בפני עצמה, כָּךְ גם אַלְמָנָה, חֲלוּקָה מִגְּרוּשָׁה וַחֲלָלָה וזונה בְּכֹהֵן גָּדוֹל, שאם בא הכהן גדול על אלמנה, גרושה, חללה וזונה, חייב מלקות על כל אחת ואחת. מוסיפה הברייתא לברר: חֲלָלָה לָמָּה נֶאֱמְרָה בפסוק של כהן גדול, הלא אסורה עליו עוד בהיותו כהן הדיוט. אלא כדי ללמדנו שאֵין נעשית חֲלָלָה אֶלָּא מֵאִיסּוּר כְּהוּנָּה.

מברר הברייתא עוד: זוֹנָה לָמָּה נֶאֱמְרָה בפסוק של כהן גדול.

המשך בעמוד נח

מבארת הברייתא: תיבת ״וזונה״ באה לגזירה שוה. **נֶאֱמַר כָּאן** בכהן גדול **וְזוֹנָה, וְנֶאֱמַר לְהַלָּן** בכהן הדיוט **וְזוֹנָה, מַה כָּאן** בכהן גדול **זֶרַע**ו נעשה חוּלִּין מהכהונה, שכתוב בו (ויקרא כא טו) ״וְלֹא יְחַלֵּל זַרְעוֹ״ **אַף לְהַלָּן** כהן הדיוט הבא על אשה מאיסורי כהונה **זַרְעוֹ** נעשה חוּלִּין. לומדת הגמרא דין נוסף: **אָמַר רַב אַשִׁי חִילְּבָךְ** – כיון שאין נעשית חללה אלא מאיסורי כהונה, **כֹּהֵן הַבָּא עַל אֲחוֹתוֹ,**